

Təsəssüf ki, yaranan acınacaqlı vəziyyətdə insanlar kimi, illər, əsrlər boyu həmin insanlara xidmət edən obyektlər də məcburi köçküñ həyatı yaşamalı olur. Uzun illər Qarabağ və Şərqi Zəngəzura məxsus idarə, müəssisə və təşkilatların Bakıda və digər rayonlarda fəaliyyət göstərdiyi kimi... 2024-cü ildə Qarabağ Universiteti kimi fəaliyyətə başlayan Xankəndi Pedaqoji İnstитutu kimi...

Bu gün artıq dövlətimiz tərəfindən soydaşlarımız kimi, sosial obyektlər də yurduna qaytarılır. 270 ildən artıq dövrün qürur salnaməsini yazan 2020-ci ilin 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü ilin 19-20 sentyabrında birləşmədən azad edilən Xankəndi, Xocalı, Xocavənd və Ağdərə ilə ərazi bütövlüyüümüz və konstitusiya quruluşumuz bərpa olundu. Hələ müharibə bitmiş azad edilən torpaqlarda quruculuq, bərpa işlərinə başlandı. Artıq Qarabağa Büyük Qayıdış da başlanıb, yüzlərlə soydaşımız yurduna qayıdır. Köçküñ həyatı yaşayan bir sıra obyektlər də doğma yurduna qayıdır. Ötən il bütün Azərbaycan Qarabağ Universitetinin yenidən fəaliyyətə başlamasının qürur və sevincini yaşadı. Bütün bunlar isə eldə etdiyimiz Zəfərin üzərinə yeni bir zəfərin əlavə olunması deməkdir: Zəfər+zəfər!

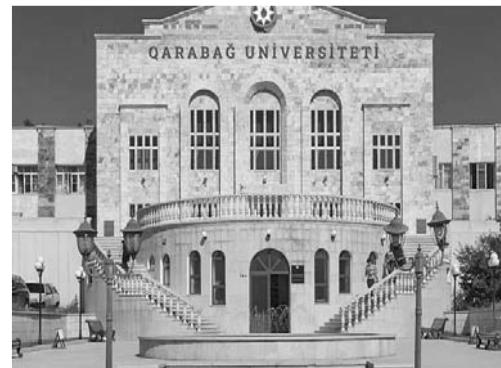
Şəhərdən şəhərə köçürürlən təhsil ocağı

Xankəndi Pedaqoji İnstитutu 1969-cu ildə fəaliyyətə başlayıb. 1988-ci ildə ermənilərin yeni Qarabağ sevdasının ilk acısını Xankəndi Pedaqoji İnstитutunun Azərbaycan şəbəsənin pedaqoji kollektivi yaşıyib. Azərbaycan torpağı olan Qarabağın dağlıq hissəsində yaşayan ermənilərin ərazi iddiaları ilə çıxış etməsi Xankəndi Pedaqoji İnstитетunda tədris prosesinin pozulması ilə nəticələnib. Xankəndi Pedaqoji İnstитетunun azərbaycanlı professor-müəllim və tələbə kollektivi erməni millətçilərinin əməllərini, məkrili planlarını həyata keçirməsinə maneçilik törətdiyindən onlara ciddi fiziki və mənəvi təzyiq göstərilirdi. İnstитетun Azərbaycan şəbəsənin ölüm təhlükəsi ilə üzbezə qalan müəllim və tələbələri 1988-ci il mayın 16-da erməni silahlıları tərəfindən Xankəndindən qovuldu. Pedaqoji kollektiv Şuşa Mədəni-Maarif Texnikumunun tədris binası və yataqxanasında yerləşdirildi. 26 iyun 1998-ci ildə texnikumun binasında Şuşa ictimaiyyəti ilə görüşən Xüsusi İdarəetmə Komisiyasının sədri A.Volski növbəti tədris ilində tələbələrin Xankəndi Pedaqoji İnstитетuna qaytarılacağı haqqında söz verdi. Ancaq həmin dövrdə verilən belə sözləri çox eşidib, nəticəsini heç görmedi.

Erməni iddialarının getdikcə genişlənməsi problemi tezliklə həllinə şübhə yaradırdı. Azərbaycanlı tələbələrin yenidən Xankəndi Pedaqoji İnstитетuna qayıdaq ermənilərlə birlikdə təhsil alması qeyri-mümkün idi. Bu səbəbdən də 14 oktyabr 1988-ci ildə SSRİ Nazırı Sovetinin sədri N.Rijkov Xankəndi Pedaqoji İnstитетunun fəaliyyətinin müvəqqəti dayandırılması haqqında qərar verdi. Buna əsasən olaraq SSRİ Xalq Təhsili Komitəsinin sədr müavini Q.F.Qusev tərəfindən 17 oktyabr 1988-ci il tarixdə Xankəndi Pedaqoji İnstитетunun 2 il müddətində müvəqqəti olaraq bağlanması qərarı verildi və institutun tələbələrinin həmin il noyabrın 1-ne kimi Azərbaycanın Gəncə, Ermənistanın Yerevan, Lenakan və Kirovakan pedaqoji institutlarına köçürülməsi planlaşdırıldı.

Erməni şəbəsi qərara etinəsiz yanaşaraq öz fəaliyyətini Sovet Azərbaycanının 60 illiyi adına Xankəndi Pedaqoji İnstитетunda davam etdirdi. Azərbaycan xalq təhsili naziri Müşlüm Memmedov Azərbaycan şəbəsi tələbərinin bir hissəsinin Gəncə, digər hissəsinin isə Naxçıvan pedaqoji institutlarına köçürülməsi qərara gəldi. İki yere bölməmə ilə bağlı ciddi etirazından sonra 100 nəfərlik professor-müəllim kollektivi və 1200 tələbə Gəncə Pedaqoji İnstитетuna köçürüldü. Müəllim və

QARABAĞ universiteti: Zəfər + zəfər

Tələbələrin Gəncə Pedaqoji İnstитетuna köçürülməsi ilə bağlı Azərbaycan xalq təhsili nəzəri Müşlüm Memmedov 18 oktyabr 1988-ci ilde qərar verdi.

Bir ilə yaxın Gəncədə fəaliyyət göstərən pedaqoji kollektivin tekidli tələbi ilə şöbənin Şuşaya köçürülməsi qərara alındı. 1989-cu il oktyabrın 25-de pedaqoji kollektiv Şuşaya köçürüldü. Lakin məlum hadisələr-ermənilərin Qarabağda törətdiyi əməllər, bunun da nəticəsində Şuşanın təhlükə altında olması ilə əlaqədər 1992-ci il martın 25-de filialın kollektivi Ağcabədi şəhərindəki 1 nömrəli məktəbin binasına köçürüldü, daha sonra isə 114 nömrəli Texniki Peşə Məktəbinin binasında yerləşdirildi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin 2000-ci il 13 iyun tarixli Fərmanı ilə filialın bazasında Azərbaycan Müəllimlər İnstитетunun Ağcabədi filialı təşkil edildi. Ağcabədi filialı 2015-ci ildən ADPU-nun Ağcabədi filialına çevrilib.

Azad Xankəndiyə yenidən qayıdan universitet

Yuxarıdakı faktlardan göründüyü kimi, Xankəndi Pedaqoji İnstитетu 1969-cu ildən 1988-1990-ci illərə, həmin vaxtdan isə 2023-cü ilədək keşməkeşli yollar keçmişdir. Lakin soydaşlarımız kimi, bu təhsil ocağının də alın yazısında yurda qayıtmış varmış. Həm də tətənəli şəkildə. Belə ki, Xankəndi şəhərində yerləşən Qarabağ Universiteti təmirdən sonra ötən il sentyabrın 20-də həm Dövlət Suverenliyi, həm də Xankəndi, Xocalı, Xocavənd və Ağdərə şəhərləri gündən ölkə başçısı İlham Əliyevin iştirakı ilə istifadəyə verildi. Həmin gün Qarabağ Universiteti Xankəndidə bir ildən kimi parladi. illərlə oraya-buraya daşınmalara, təzyiqlərə, əziyyətlərə son qovuldu. Bu təhsil ocağı müasir dizaynı, maddi-texniki bazası ilə azad Xankəndiyə yenidən qayıdı.

Tarix kitabını açıb yeni bir hadisəni səhi-fələrinə yazdı həmin gün: Zəfərin ərmağanlarını, Xankəndinin yeni dövrünü, ölkənin hər yerindən bura axışış gələn ilk tələbələri, bu yurd yerində dünyaya yayılan qururu, sevin-ci.

Təhsil ocağının yeni dövrü

Prezident İlham Əliyev 2023-cü il noyabrın 28-de "Qarabağ Universitetinin yaradılması haqqında" Sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən, regionun sosial-iqtisadi ehtiyaclarına uyğun yüksəkxitəslisi kadrlar tələbatının ödənilməsi və tarixən mövcud olmuş təhsil ənənələrinin yaşadılması məqsədilə Xankəndi şəhərində yerləşən ali təhsil müəssisəsinin əsasında Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyində "Qarabağ Universiteti" publik hüquqi şəxs yaradılıb.

Dövlətimizin başçısının birbaşa diqqət və qayğısı nəticəsində qısa müddət ərzində Universitetdə müasir tədris infrastrukturunu yaradılıb. Ali təhsil ocağının bütün ərazisində genişmiqyaslı abadlıq işləri həyata keçirilib.

təhsil alan tələbələrin peşəkar hazırlığını təmin edəcək, elmi tədqiqatlar aparacaq və region əhalisine tibbi xidmet göstərəcək. Klinikanın fəaliyyətinin başlangıcı üçün Qarabağ Universitetinə 5 milyon manat ayrılib. O, mərhələli şəkildə özünümaliyyələşdirməyə keçənədək dövlət dəstəyi davam edəcək.

Bir neçə şəhəri birləşdirən universitet

Qarabağ Universitetinin açılış tədbirində dövlətimizin başçısının dəyərlı nitqində bu qədim ərazimizlə, burada fəaliyyət göstərən təhsil ocağı ilə bağlı maraqlı faktları dinlədiçə, dövlətimizlə, Qarabağ torpağını bizə yeniden bəxş edən Ali Baş Komandanımızla və milli ordumuzun əsgər və zabitləri, minlərlə şəhid və qazisi bir daha fəxr etdik: Bura bizim tarixi torpağımızdır və əminəm ki, bunu Azərbaycanda bilməyən yoxdur, dünyada da bunu bilirlər ki, Xankəndi şəhəri qədim Azərbaycan yaşayış yeri olubdur, onun adı onu göstərir - Xanın kəndi. Sadəcə olaraq, yenə də Azərbaycana, xalqımıza qarşı düşməncilik siyaseti nəticəsində uzun illər ərzində bizim nəzarətimiz burada ya zəif idi, ya da ümumiyyətlə, yox idi. Çünkü XIX əsrin əvvelində bağlanmış üç müqavilə - "Kürəkçay", "Gülüstən", "Türkmençay" müqavilələri faktiki olaraq sonrakı işgali da şərtləndirdi. Məhz bu müqavilələrdən sonra heç vaxt Qarabağ torpağından yaşamanı emrinər kütvəli surətə irəndən və Şərqi Anadoludan buraya köçürülmüşdür və bu, həqiqətdir, bu, deqiq tarixdir. Sadəcə olaraq, Ermənistən və erməni alımları hər zaman olduğu kimi, tarixi təhrif edərək yeni uydurma tarix yaratmağa çalışırlar və öz lobbi şəbəkələri vasitəsilə müəyyən dərecədə beynəlxalq ictimaiyyəti də çəsdişdirməq nail olmuşdur.

Ötən il Dövlət Suverenliyi Günündə yenidən fəaliyyətə başlayan Qarabağ Universiteti haqqında dövlətimizin başçısının bu fikirleri də maraqlı və yaddaşqalan oldu: Bu gün, eyni zamanda, Qarabağ Universitetinin açılışdır. Bu açılış istənilən gündə ola bilərdi. Amma hesab etdik ki, 20 sentyabrda olsa, daha düzgün olar. Çünkü bu, artıq şanlı tariximizdir. Hesab edirəm ki, Qarabağ Universitetinin yaradılması tarixi hadisədir və keçən ilin noyabrında müvafiq Sərəncam imzalandı. Sonra men buraya baş çəkdim. Artıq menim buraya üçüncü gelişimdir və bütün göstərişlər verildi, Elm və Təhsil Nazirliyi tezlikle bütün lazımi tədbirləri gördü. Demək olar ki, bina yenidən quruldu. Bu bina sovet dövründə Azərbaycan memarları, inşaatçıları tərəfindən inşa edilmişdi. İşgal dövründə bunu erməniləşdirmək üçün müəyyən işlər görülmüşdü. O əlamətlər də tamamilə silindi. Binanın önü açıldı, gözəl bir park yaradıldı. Master-plan hazırlanıb, yeni gələcək illərdə, yəqin ki, növbəti üç ildə yeni tədris korpusları inşa ediləcək. Gözəl yataqxana yaradıldı, bu gün tanış olmuşam. Ən önemli gənclər, yeni tələbələr buraya böyük həvəslə gəlməyə başladılar. İndi mənə məlumat verildi ki, 1200 tələbə var. Ölkəmizin hər bir bölgəsinə tələbə var.

Yüksək bal toplayan, o cümlədən 600-dən çox bal toplayan tələbələr bizimlə görüşdə iştirak edirlər və buraya böyük həvəslə gəlmişlər. Müəllim heyeti də formalasdı. Biliyəm ki, müəllimlər də böyük həvəslə bu işə başlayırlar və ümidi edirəm ki, Qarabağ Universiteti bizim aparıcı ali məktəblərdən birinə çevriləcəkdir. Bunu etmək üçün bütün imkanlar var. İndi verilən məlumatə görə, artıq altı fakültə yaradılıb. Növbəti illərdə Tibb fakültəsi də yaradılacaq. Xocalıda Aqrar elmlər fakültəsi, Şuşada Turizm fakültəsi fəaliyyət göstərəcək. Yəni, bu, bir neçə şəhəri birləşdirən universitet olacaq. Əlbəttə ki, Qarabağa qayıdaq keçmiş köckünlər, onların usaqları burada oxuyacaq və ölkəmizin hər bir yerində gənclər buraya gələcəklər.

Bəli, Qarabağ Azərbaycandır və bütün azərbaycanlılarıdır: bütün maddi-mədəni irisi, resursları, sərvətləri, eləcə də köçkünüyü tarixin arxivinə yollanan, artıq iki ildir, fəaliyyət göstərən universiteti ilə.

Mətanət Məmmədova